

Щодо запровадження електронної системи проведення автоматизованого тестування осіб, які виявили намір отримати або підтвердити кваліфікацію судового експерта

Наталія Мартиненко,

д-ка філос., ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», м. Харків, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3234-0689>, e-mail: natalmartynenko@gmail.com

Лариса Дереча,

канд. біол. наук, ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», м. Харків, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6044-2068>, e-mail: derecha@hniise.gov.ua

У Міністерстві юстиції України буде запроваджено електронну систему для проведення автоматизованого анонімного тестування осіб, які виявили намір отримати або підтвердити кваліфікацію судового експерта

Ключові слова: тестування; судовий експерт; кваліфікаційний іспит.

Automated Testing Electronic System's Implementation for Individuals Obtaining a Qualification in Forensic Sciences

Nataliia Martynenko, Larysa Derecha

The Ministry of Justice of Ukraine is planning to introduce an electronic automated, and anonymous testing system for individuals who intend to acquire or verify their qualifications as forensic examiners.

Keywords: testing; forensic examiner; qualification examination.

Положенням про Центральну експертно-кваліфікаційну комісію при Міністерстві юстиції України (далі — *Мін'юст України*) та атестацію судових експертів визначено порядок підготовки та стажування фахівців, які мають намір отримати або підтвердити кваліфікацію судового експерта та порядок проведення атестації з метою присвоєння та підтвердження кваліфікації судового експерта в Центральній експертно-кваліфікаційній комісії при Міністерстві юстиції України (далі — *ЦЕКК*) [1].

Кваліфікаційний іспит проводять в усній формі шляхом надання відповідей на питання, поставлені в екзаменаційних білетах. Екзаменаційні білети затверджуються головою ЦЕКК.

Екзаменаційні білети для перевірки знань із теоретичних, організаційних і процесуальних питань судової експертизи формуються за програмою підготовки із двох питань. Екзаменаційні білети для перевірки знань із відповідних експертних спеціальностей формуються за відповідними програмами підготовки із трьох питань. Фахівці, які отримали екзаменаційні білети, здійснюють підготовку до складання іспиту протягом 60 хвилин.

Під час іспиту особа має виявити задовільний рівень знань із теоретичних, організаційних і процесуальних питань судової експертизи та методичних положень із відповідної експертної спеціальності. Результат складання кваліфікаційного іспиту оцінюють як «склав» («склала») або «не склав» («не склала») та заносять до атестаційного листа.

Систематична перевірка знань значної кількості фахівців, які мають намір отримати або підтвердити кваліфікацію судового експерта, потребує автоматизації процесу тестування із застосуванням комп'ютерної техніки та відповідних програм перевірки.

Наказом Мін'юсту України від 28.04.2020 р. № 1540/5 «Про затвердження Змін до Положення про Центральну експертно-кваліфікаційну комісію при Міністерстві юстиції України та атестацію судових експертів» передбачено створення електронної системи для проведення автоматизованого анонімного тестування осіб, які виявили намір отримати (підтвердити) кваліфікацію судового експерта (далі — *Система тестування*), облаштування нею комп'ютерного обладнання Мін'юсту України, призначеного для проведення кваліфікаційного іспиту, та її наповнення тестовими завданнями [2].

Варто зауважити, що цей наказ набирає чинності через один рік із дати припинення чи скасування воєнного стану, запровадженого Указом Президента України від 24.02.2022 р. № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» [3].

Із метою запровадження Системи тестування (що є новітнім методом у процесі складання кваліфікаційного іспиту в системі Мін'юсту України) 2021 р. працівниками Науково-дослідного центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» (провідна установа-виконавець), Київського науково-дослідного інституту судових експертиз, Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз, Львівського науково-дослідного інституту судових експертиз, Дніпропетровського науково-дослідного інституту судових експертиз, Науково-дослідного центру судової експертизи у сфері інформаційних технологій та інтелектуальної власності було розпочато виконання науково-дослідної роботи (далі — НДР) «Розробка тестових завдань для електронної системи проведення автоматизованого тестування осіб, які виявили намір отримати або підтвердити кваліфікацію судового експерта».

Результатом очікуваної НДР стануть методичні рекомендації та тестові завдання з теоретичних, організаційних і процесуальних питань судової експертизи, а також питань за експертними спеціальностями (згідно з Додатками 5, 6 до Положення про Центральну експертно-кваліфікаційну комісію при Мін'юсті України та атестацію судових експертів [4]).

Отже, уперше в системі Мін'юсту України буде запроваджено електронну систему для проведення автоматизованого анонімного тестування осіб, які виявили намір отримати або підтвердити кваліфікацію судового експерта, для чого НДУСЕ Мін'юсту України розробили тестові завдання, питання та варіанти відповідей на них з теоретичних, організаційних і процесуальних питань судової експертизи, а також за 93 експертними спеціальностями, які використовуватимуть для оцінки знань фахівців, які виявили намір отримати (підтвердити) кваліфікацію судового експерта.

Автоматизоване анонімне тестування складатимуть у три етапи й проводитимуть одночасно для всіх осіб, які беруть участь у складанні кваліфікаційного іспиту. Перший етап автоматизованого анонімного тестування передбачатиме виконання тестових завдань із перевірки знань із теоретичних, організаційних і процесуальних питань судової експертизи (їх оприлюднюють на офіційному вебсайті Мін'юсту України).

Наказом Мін'юсту України від 02.06.2023 р. № 2111/5 «Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів з питань судово-експертної діяльності» у Положенні про науково-консультативну та методичну раду з проблем судової експертизи при Мін'юсті України, затвердженому наказом Мін'юсту України від 27 березня 2012 року № 470/5, п. 4.1 розд. 4 щодо повноважень секцій науково-консультативної та методичної ради з проблем судової експертизи було доповнено новим абзацом такого змісту: «підготовка пропозицій до тестових завдань з метою формування тестових питань з теоретичних, організаційних і процесуальних питань судової експертизи, питань в межах експертних спеціальностей, а також формування ситуаційних завдань для кваліфікаційного іспиту з атестації судових експертів» [5].

На осінніх засіданнях секцій науково-консультативної та методичної ради з проблем судової експертизи буде розглянуто тестові питання з теоретичних, організаційних і процесуальних питань судової експертизи, питання в межах експертних спеціальностей, а також формування ситуаційних завдань для кваліфікаційного іспиту з атестації судових експертів.

Отже, тестовий контроль є ефективним методом перевірки й контролю рівня знань за допомогою системи спеціально підготовлених тестів, які мають відповідати певним вимогам.

Застосування інформаційних технологій, створення відповідних програмних засобів для проведення тестового контролю знань значно підвищує ефективність процесу підготовки та є перспективним напрямом сучасного освітнього процесу.

Перелік джерел посилання

1. Про затвердження Положення про Центральну експертно-кваліфікаційну комісію при Міністерстві юстиції України та атестацію судових експертів : наказ Мін'юсту України від 03.03.2015 № 301/5 (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0249-15#Text> (дата звернення: 15.09.2023).
2. Про затвердження Змін до Положення про Центральну експертно-кваліфікаційну комісію при Міністерстві юстиції України та атестацію судових експертів : наказ Мін'юсту України від 28.04.2020 р. № 1540/5 (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0389-20#Text> (дата звернення: 15.09.2023).
3. Про введення воєнного стану в Україні : указ Президента України від 24.02.2022 р. № 64/2022 (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> (дата звернення: 15.09.2023) затв. Законом України від 24.02.2022 р. № 2102-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text> (дата звернення: 15.09.2023).
4. Положення про Центральну експертно-кваліфікаційну комісію при Міністерстві юстиції України та атестацію судових експертів : затв. наказом Мін'юсту України від 03.03.2015 р. № 301/5 (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0249-15#Text> (дата звернення: 15.09.2023).
5. Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів з питань судово-експертної діяльності : наказ Мін'юсту України від 02.06.2023 р. № 2111/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0933-23#Text> (дата звернення: 15.09.2023).

Особливості огляду місця події в умовах воєнного стану

Тетяна Матюшкова,

канд. юрид. наук, доц., Харківський національний університет внутрішніх справ, м. Вінниця, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7973-4581>, e-mail: t.matiushkova@gmail.com

Розглянуто особливості огляду місця події, який проводять в умовах воєнного стану. На підставі аналізу нормативно-правової та наукової літератури визначено основні особливості підготовчої, робочої та завершальної стадій огляду місця події.

Ключові слова: особливості огляду місця події; воєнний стан; підготовча, робоча та завершальна стадії.

Features of Investigating a Crime Scene During Martial Law

Tetiana Matiushkova

This article examines the peculiarities of a crime scene investigation under martial law status. Based on an analysis of legal and scientific literature, it identifies the primary characteristics of the preparatory, operational, and concluding stages of the crime scene investigation.

Keywords: *crime scene investigation features; martial law; preparatory, operational, and concluding stages.*

Станом на 1 серпня 2023 року в Україні зареєстровано майже 89 тисяч кримінальних правопорушень проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку. Зокрема, за ст. 438 Кримінального кодексу України («Порушення законів та звичаїв війни») [1], 2022 року зареєстровано 49 483 злочинів, а за 7 місяців 2023 року — уже 37 476 [2; 3].

Запровадження воєнного стану суттєво вплинуло на підготовку, проведення та фіксування огляду місця події. Водночас виникла потреба збагатити знання слідчих і прокурорів у галузі міжнародного гуманітарного права (далі — МГП) із метою належного фіксування відповідних слідів злочину на місці події, оскільки за відсутності доведення зв'язку діяння зі збройним конфліктом унеможливується міжнародне кримінальне переслідування за його вчинення. Це означає, що одним із важливих завдань огляду місця події стає визначення та фіксування ознак учинених злочинів